

LJUDSKI GLAS

POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO.

Izhaja vsak četrtek in stane za vse leto 18 K, za pol leta 9 K, za četrt leta K 4 50 in na mesec K 1 50. Posamezna številka stane 50 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljati na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Zaupni sestanek

priređi

Kmetško-delavska zveza

v nedeljo, dne 29. februarja 1920 ob 9. uri dopoldne v hotelu „TIVOLI“ v Ljubljani.

DNEVNI RED:

1. Položaj kmetško-delavskega ljudstva.
2. Organizacija „Kmetško-delavske zveze“.
3. Volitev pripravljalnega odbora.
4. Naša organizacija in naš tisk.
5. Slučajnosti.

Ker bo vstop dovoljen le povabljenim, naj se vsi, ki se žele udeležiti tega važnega zborovanja, javijo takoj pisмено uredništvu „Ljudskega Glasu“, da jim bo mogoče pravočasno dostaviti vabilo.

Iz vsake fare, iz vsake občine mora priti zaupnik na to velepomembno zborovanje, na katerem se bodo položili temelji veliki organizaciji kmetško-delavskega ljudstva.

SKLICATELJI.

Ta teden izide

Poučna knjižnica „Ljudskega glasu“

I. zvezek

Za staro pravdo!

Napisal

FRAN ERJAVEC.

Opozarjamo vse naše somišljenike, čitatelje in prijatelje na to lepo knjigo, ki obravnava v poljudni obliki celotno vprašanje našega kmetiško-delavskega ljudstva.

Cena bo okrog 6 kron.

V vsako hišo „Za staro pravdo“!

LISTEK.

Kuta v ljudskem humorju.

Priredil S--k.

Morda se v nobenem stanu ni ohranilo toli dovtipov in šaljk kot o menihih. V naravi človeka je, da ljudstvo, uvideč prikrit razloček med besedo in dejanjem, izrazi svoje mnenje brezobzirno in satirično.

Ljudstvo je z zdravim razumom izravnilo slavo služabnikov cerkve s hinaravstvom in njih napačnim življenjem. Izid tega razumevanja se ne more drugače izraziti, nego z dovtipom ali satiro. Pri pomniti moram, da je protiklerikalni humor starejše dobe izšel iz pobožnega človeka, ki je vsak dan opazoval na lastne oči razliko med besedami božjih služabnikov in med njihovimi dejanji, zlasti na piki je imelo ljudstvo menih.

Ta ljudski humor o kuti še vedno ni popolnoma izginil. V naslednjem podajamo našim bralcem nekaj takih smešnic.

Ven z njimi!!

Dosedanja dem.-socialistična vlada v Belgradu je predložila regentu Aleksandru v podpis ukaz, s katerim se razpušča parlament in razpisujejo nove volitve.

Regent je odrekel podpis in vlada je odstopila, nakar je poveril regent sestavo nove vlade staroradikalcu Vesniču.

Tako se glase suha poročila, če pa pogledamo za kulise, pa izgleda marsikaj drugače.

Opetovano smo opisali našim bralcem sedanji „parlament“ kraljevine SHS. Sestoji iz gruč ljudi, ki jih ni nihče volil in ki jih ne bo nikdar več nihče volil. Postavili in imenovali so se poslancem kar sami in ta gospoda si sedaj domišlja, da ima pravico vladati in delati postave. Naši klerikalci, srbski, s krvjo obrizgani staroradikalci, hrvaški grofje, baroni in veliki magnatje, bosanski age itd. Ti ljudje si domišljajo, da bodo vladali jugoslovanskemu ljudstvu! Ne, ne, stokrat ne.

Na to edino pravilno stališče se je postavila tudi dosedanja demokratsko-socialistična vlada in zahtevala, da se ta nezaslišan „parlament“, ki itak ni bil zmožen prav nobenega resnega dela, razžene in da se razpišejo nove volitve. Tega se je pa opozicija (slovenski in hrvaški klerikalci ter srbski staroradikalci) silno prestrašila. Vedela je, da bo ljudstvo pri volitvah strašno obračunalo z njimi, zato so se

zball ljudstva

ter napeli vse sile, da se preprečijo nove

volitve. Poslali so v boj vse, kar so našli, zlasti visoke generale, da vplivajo na regenta, naj ne podpiše ukaza, s katerim se razpušča „parlament“ in razpisujejo volitve.

Posrečilo se jim je, regent ni podpisal, vlada je odstopila in „na krmilu“ je opozicija. Pa tudi ta, če bo sploh zmožna sestaviti vlado, ne bo mogla večno vladati brez ljudstva, preje ali sleje bo morala razpisati volitve in tedaj, gorje je. Naše ljudstvo bo šlo kakor en mož v boj proti njim.

Za vsak slučaj je treba vzeti v poštev, da zavladajo v Belgradu naši klerikalci in njihovi srbohrvaški bratci. Umevno je, da bodo napeli vse moči, da sestavijo njim ugodni volivni red, vpregli bodo v svoj voz ves državni aparat ter si skušali z nasiljem in sleparijami priboriti pri volitvah moč in zmago.

Mi se tega ne strašimo. Na krmilu bo morda nazadnjaštvo, a tega naše ljudstvo odklanja danes bolj nego kdaj popreje. Čim večji bo pritisk, tem groznejši bo odpor. Kakor lev bo šlo naše ljudstvo v boj, da pomandra ostudnega klerikalnega gada, da pogazi nazadnjaštvo.

Pravijo, da bodo sklicali parlament. Prav, naj ga, a mi slovesno izjavljamo, da ne priznavamo nobenega njegovega sklepa, ker sedanji poslanci — samozvanci nimajo pravice govoriti v imenu ljudstva. Ven z njimi iz parlamenta! Ven z volitvami!

Naročajte „Ljudski Glas“!

Nekdaj so radi pripovedovali naslednje iz življenja menihov: V samostanu „Esrom“ so nekoč bivali menih reda sv. Bernharda. Ravnali so se strogo po svojih predpisih, postili so se, da so bili suhi kot trske, hvalili Boga po dnevu in po noči in kljubovali so vsem izkušnavam. To je že delj časa z jezo opazoval vrag „Opička“. Zato se je vedno klatil okolo samostana in premišljeval, kako bi med menih napravil nered.

Izpremenil se je torej v mladega moža, prišel je pred samostan in prosil, da bi rad govoril z gospodom gvardijanom. Gvardijan je prišel pred vrata in vprašal: „Odkod pa, mladi mož, kaj želiš? Ako imaš kako poročilo, sem z njimi!“

Vrag opička se je hlinil silno ponižnega in rekel: „Gospod, jaz sem revež kuharski pomočnik; ako me hočete vzeti v službo, bom Vam zvesto služil. Na mojo molčečnost se pa lahko zanesete.“ Mladenič je bil gvardijanu všeč, zato je bil odgovor ugoden. „Prihajaš ravno prav, ker smo brez pomočnika. Hočeš li ubogati,

boš kmalu povišan.“ Opička se je lepo zahvalil, odhitel v kuhinjo k mojstru kuharju ter se mu priporočil v varstvo. Od te minute je imel samostan hudiča za kuharskega pomočnika. Le ta ni bil len in je začel takoj delati zgago. Čez nekato pet dni je zasačil gvardijan novega pomočnika, da se je valjal v pepelu. „Povej mi, kujon, kako ti je ime? Imenujejo me Opička — moj dom pa je daleč.“ Je odgovoril vrag. Gvardijan je vprašal dalje: „Povej ti meni — Opička, lai znaš pariti pse?“ Opička se je nasmehnil: „Zakaj ne? Razumem temeljito še vse kaj drugega. Znam spraviti skupaj tudi može in ženske — v tem oziru sem mojster. Ako želite, vam pripeljem najkrasnejšo ženo tega okraja po noči v vašo celico; jutraj pa jo spravim ven tako, da še samostanske miši ne bodo o tem izvedele.“ Gvardijanu je ob tem pogovoru postalo vroče. Ozrl se je previdno okolo sebe in zašepetal:

„Opičko, zlati Opičko, najljubši mojih služabnikov! Je li to mogoče, da mi ti pre-

V vladi.

III.

V zadnjih dveh številkah smo povedali, kaj je storila naša stranka za časa svojega sodelovanja v vladi za invalide in begunce. To pa še daleko ni vse. Skrbela je po svojem poverjeniku s. Prepeluhu po vseh močeh za revno ljudstvo. V to svrhu je posebno važno osnovanje oblačilnice.

Vsak iz lastne izkušnje ve, kaka kriza je nastala v lanskem pomlad glede obleke. Cene so se dvigale vsako uro in še dobiti ni bilo ničesar. Tedaj je sodrug Prepeluh kot tedanji poverjenik za socialno skrbstvo osnoval oblačilnico, ki bi po najnižji režijskih cenah preskrbovala revno prebivalstvo z obleko. Žal, da centralno vlado, v kateri so imeli tedaj mogočno besedo tudi slov. klerikalci, ni bilo mogoče zainteresirati za to idejo in zato tudi ne dobiti prav nobene podpore iz Beograda.

Brez vsake pomoči se je torej osnovala ta oblačilnica. Blago je dobivala večji del iz Italije in sicer v zameno za naša živila. Poverjeništvu je nakupilo v Banatu živila, jih poslalo na Laško, v zameno je pa dobilo obleko. Ker tu ni bilo vmes nobenih verižnikov, se je lahko prodajala ta obleka izdatno ceneje ljudstvu, nego se je dobila v trgovini. Nič čudnega, če se je sodrug Prepeluh zato zapletel kmalu v boj z lakomnimi trgovci, ki so hujskali proti oblačilnici tudi v klerikalni belgijski vladi, ki je zato vedno bolj nasprotovala oblačilnici in ji delala težave.

Pa naša stranka se ni ustrašila nobenih naporov, delala je neizprosno dalje in oblačilnica se je od meseca do meseca lepše razvijala v neizmerno korist ljudstva.

Samo v letu 1919 se je razdelilo med revno ljudstvo blaga v vrednosti nad 600.000 K. Preskrbela je po zelo znižanih cenah obavev mnogim kategorijam stalnih nameščencev in jim omogočila nabavo obleke s tem, da se jim je dovolilo plačati blago v 10 mesečnih obrokih. Razvoj te naše oblačilnice kaže zlasti dejstvo, da je imela v januarju letošnjega leta blizu 100 milijonov kron prometa. Upati je, da se ta, za naše revno ljudstvo velevažna institucija še razvije, da bo zadovoljila potrebam revnega ljudstva še v večji meri. Zlasti bo treba misliti na preskrbo kmetskega prebivalstva z obleko.

Največje važnosti je pa oblačilnica zato, ker je tiščala z močno konkurenco

skrbiš žensko? — „Bodite brez skrbi; popolnoma mojstrsko. Imenujte mi dotično gospo ali gospodično, katero poželite in kmalu bo Vaša, da jo boste sili.“ — „Toraj pazi: v bližnji vasi — takoj prva hiša — stanuje krasna devotica. Ako mi tisto pripelješ sem — in ako ona ustreže moji želji, dobiš dobro nagrado.“ Opička je takoj obljubil, češ, še danes zvečer bo dekle Vaše.“ Takoj na to se je vrag vrnil v kuhinjo, pomival krožnike, opravljal druga dela, ki mu jih je naročil; med tem je pa snoval nove načrte. Komaj se je stemnilo, se je podal k dotični gospodični, ki ga je najvljudneje sprejela. Opička je govoril tako: „Bodi zdrava, najkrasnejša med ženami! Moj gospod se je strastno zaljubil v Vas in umre, preden bo jutri dan, ako ga ne uslišite.“ Dogovoril je — in ji podal rožo z vražjim vonjem, ki jo je prijetno omamil. „Aj — Bog obvaruj te nesreče, da bi tako dober gospod zaradi mene umrl. Hočem storiti vse, da prepričim nesrečo.“ — „Pojdite toraj z menoj k gospodu gvardijanu“ — reče vrag — nakar je deklico neopaženo spravil v celico gvardijana, kjer je bila z odprtim naročjem sprejeta.

(Dalje prih.)

cene k tlom. Trgovec ni upal zahtevati za 1 m blaga 500 K, če ga je pa prodajala oblačilnica poleg njega po 300 K. Da je to istina, nam kaže dejstvo, da je enako blago v Zagrebu in Belgradu danes dvakrat in še večkrat dražje.

Tako si torej misli naša stranka delo za ljudstvo v javni upravi in tako tudi dela, zato ji vse laži in vsa podla obrekovanja nasprotnikov ne morejo škodovati. Z nami je ljudstvo, ker smo mi z njim.

Zaupni okrožni sestanki Kmetско-delavske zveze.

Preteklo nedeljo, dne 15. t. m., so se vršili po deželi zaupni okrožni sestanki, ki so pokazali nepričakovano veliko zanimanje za novo se snujočo „Kmetско-delavsko zvezo“. Ure in ure so prehodili zaupniki posameznih občin peš in že to nam znači njihovo navdušenje in požrtvovalnost. Kmetско ljudstvo je do grla sito klerikalnega in liberalnega jarma in vedno jasneje spoznava, da je le v naši stranki rešitev in bodočnost. Vse kaže, da bo v Sloveniji v par mesecih izvršena in izgrajena organizacija socialističnega kmetско-delavskega ljudstva, ki bo tako mogočna, da se v Sloveniji ne bo dalo brez nje nikdar več vladati, kaj sele proti njej. Poročila, ki so došla iz posameznih zaupnih sestankov, so tako razveseljiva, da smemo biti uverjeni, da je naša zmaga na vsej črti zagotovljena.

Naj govorijo poročila sama:

Kranj.

Ob 10. uri dopoldne se je zbralo v gostilni na Fidru lepo število zaupnikov iz vseh krajev Gorenjske, le žal, da mnogi zaupniki niso dobili v roke pravočasno zadnje številke „Ljudskega Glasa“, ki opozarja, da se sestanki vrše 15. t. m. in ne, kakor je bilo pomotoma javljeno, dne 22. februarja. Poročal je sodrug Erjavec o „Kmetско-delavski zvezi“, njenem načrtu, programu itd., kar so vzeli zaupniki z zanimanjem na znanje. V posvetovanjih, ki so se nato vršila, se je pokazalo, da bo treba osnovati le na Gorenjskem v najkrajšem času kakih 20 krajevnih organizacij KDZ. Priglasilo se je tudi več delegatov za zaupni sestanek, ki se vrši 29. t. m. v Ljubljani, zlasti veliko zanimanje pa vlada za naš tisk. Samo brošure „Kja hoče Kmetско-delavska zveza“ so vzeli zaupniki s seboj tisoč izvodov, da lo rajširijo med ljudstvo. Veliko zanimanje vlada tudi za našo gospodarsko organizacijo, ki bo delovala v okvirju K. D. Z. Stranka upa, da bo mogoče v doglednem času zadovoljiti vse te želje, takoj bomo pa uvedli veliko akcijo, s katero se bo naše člane preskrbelo po najnižjih cenah z obleko. Gorenjska, nekdanja najzanesljivejša klerikalna trdnjava, se podira in trumoma zapušča klerikalne vrste ter prihaja k nam.

Celje.

V Celju se sestanek žal ni vršil, ker so bili zaupniki vsled škandaloznih poštnih razmer prepozno obveščeni, da se vrši sestanek 15. t. m. in ne 22. t. m. Kdor bi se želel udeležiti zaupnega sestanka v Ljubljani, naj se nemudoma prijavi uredništvu „Lj. Glasa“, da mu pošlje vabilo.

Brežice.

V nedeljo, dne 15. t. m., se je vršil v Brežicah v prostorih hotela pri „Črnem orlu“ zbor zaupnikov kmetско-delavske zveze za brežiški in krški okraj. Zastopano je bilo veliko občin, in sicer Brežice z 2 delegatoma, Zakot s 7 delegati, Sela z 1 delegatom, Dobova z 2 delegatoma, Kapela z 2 delegatoma, Pišce s 3 delegati, Artiče z 2 delegatoma, Globoko z 1 dele-

gatom, Videm s 5 delegati, Čatež s 11 delegati, Rudavas s 3 delegati, Bojno z 1 delegatom, Cerklje z 1 delegatom itd. — Predsednikom zborovanja je bil izvoljen sodrug Ivan Baraga, zapisnikarjem pa sodrug Hervojo. Prvi je poročal sodr. A. Prepeluh o političnem položaju in o ciljnih ter namenih „Kmetско-delavske zveze“. Za tem poročilom se je razvila zanimiva in obširna debata. Udeležili so se je sodrugi Hervojo, Baraga, Lorber, Kovačič, Krofelj, Oštir, Kolar in dr. Govorilo se je o organizaciji, o preskrbi živil in obleke, osemurnem delavniku, vojnih ujetnikih, agrarni reformi, o skupnih gmajnah in pašnikih in enakih rečeh, ki leže na srcu kmetско-delavskemu ljudstvu. Sklenilo se je ustanovljati med ljudstvom „Kmetско-delavske zveze“, poleg tega pa se je izvolil še posebni „Gospodarski odbor“, ki mu načeluje sodr. Ivan Baraga iz Brežic. V odboru so: Celec Jožef, Simon Ivan, Bradač Ivan, Lorber Martin, Zorko Anton, Šetinc Jožef, Kolar Ivan in Hervojo Jožef. Poleg gospodarskega odbora se je izvolil tudi zaupniški zbor, v katerem so sledeči sodrugi: Molan Ivan iz Bojane, Podgoršek Ivan iz Pišcec, Koprivc Franc iz Dobovc, Zakšek Franc iz Sela, Krofelj Michael iz Artič, Perkman Jožef iz Brezine, Zupančič Janez iz Pesja, Druškovič Michael iz Črešnjevcev, Kovačič Jožef iz Kapela. Kot delegati za ustanovni shod, ki bo v nedeljo dne 29. t. m. v Ljubljani, je bilo določenih 5 delegatov. Zborovanje je lepo uspelo in bo rodilo lep sad, ako se bodo poklicani posvetili delu. Samostojna kmetiška stranka, ki so jo vsi označili kot protisocialno in reakcionarno, bo dobila v Kmetско-delavski zvezi močnega tekmeca, klerikalna stranka s svojim medvojnim „delom“ pa odločnega nasprotnika. Le na smotreno delo!

Iz Maribora.

Telefonično poročilo: Udeležba na sestanku in na javnem shodu ogromna. Zanimanje za našo organizacijo nepričakovano.

Novo mesto.

V Novem mestu se je vršil sestanek zaupnikov za ustanovitev Kmetско-delavske zveze v gostilni nad kolodvorom. Dasi je bila udeležba precej pičla zaradi prometnih razmer (kakor smo izvedeli, so prejeli mnogi vabila šele dan po sestanku!), vendar je splošno zanimanje ter resna volja do dela teh 20 navzočih zaupnikov dokaz, da bodo poskrbeli tudi za ustanovitev krajevnih organizacij vsak svoje okolice, ki ni mogla biti zastopana. S posebnim zadovoljstvom smo opazili, da so vsi navzoči že komaj čakali, da začne naša stranka tudi z delom po kmetih, tako da je že pol dela izvršenega: potreba in cilji naše organizacije sta že tu. Torej ne bo težko organizirati.

Sestanek je zavzel vse popoldne. Žalibog smo ga morali ob 16. uri prekiniti, da smo se mogli udeležiti pogreba sodruga Ogorevca, tajnika novomeške kraj. politične organizacije JSDS. Odkritosrčno sožalje vseh, ki so ga poznali kot vestnega in pridnega pristaša naše stranke ter idealnega njenega organizatorja, je bilo najlepše izraženo v dejstvu, da smo ga soglasno pogrešali tudi na tem sestanku, ker vemo, da bi bil z vso svojo vztrajnostjo pomagal tudi pri ustanovitvi Kmetско-delavske zveze. Kako splošno pa so ga cenili vsi, tudi pristaši nasprotnih strank, to je pokazal njegov pogreb. Novomeščani že dolgo niso videli tako velike udeležbe pri slovesu zemljana.

Naročnikom!

Vsled škandaloznih poštnih razmer dobivajo nekateri naši naročniki list šele v ponedeljek ali torek. Naj povprašajo vsi